

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

2026-YIL

IYUN/6-SON, III-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyun.
III-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

SUD BOSHQARUVCHILARI FAOLIYATINING IQTISODIY RAG'BATLANTIRISH TIZIMI VA ULARNING SUBSIDIAR JAVOBGARLIGI: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	12
Soliyev Damirjon Nurmatovich	
BLOKCHEYN TEKNOLOGIYASI ASOSIDA MOLIVAVIY TRANZAKSIYALARNI NAZORAT QILISH TIZIMI (SMART-KONTRAKTLAR, MARKAZLASHMAGAN MA'LUMOTLAR BAZASI VA AUDIT IZLARI)	18
Olimova Mukhlisa Vohidjon qizi	
SANOAT SEKTORIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH: STRATEGIK AFZALLIKLAR VA TO'SIQLAR TAHLILI	26
Xatamov Ochildi Qurbonovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УЗБЕКИСТАНА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ	32
PhD. Юлдашева С.Ш	
TREND MODELLARI YORDAMIDA MEHNAT RESURSLARI SONINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	38
Haydarova Dinora Atamurot qizi	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ВЫКУПА И ПРОДАЖИ КВОТ НА ОРОСИТЕЛЬНУЮ ВОДУ	43
Гоженко Борис Владимирович	
MOLIVAVIY LEVERIJ SAMARASI VA QARZ MABLAG'LARINI BOSHQARISHDA UNDA FOYDALANISH	50
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
XIZMATLAR SOHASIDA WEBMONEY TO'LOV TIZIMINI KOMPYUTERDA O'RNATISH VA SOZLASHNING IQTISODIYOTDAGI ROLI	55
Fazilat Esirgapovna Jomonqulova	
Nizomov Murod	
Qurbonboyeva Rayhon Bahronjon qizi	
MECHANISMS FOR THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF A HEALTHY LIFESTYLE	58
Shukhrat Mashrabboevich Mamadaliyev	
BANK SEKTORIDA OPERATSION SAMARADORLIK VA XAVFLARNI BOSHQARISHNI BAHOLASH	62
R.I.Rashidov	
A.N. Elmurodov	
A.A. Muhiddinov	
TRANSFORMING ECONOMIC GOVERNANCE IN UZBEKISTAN THROUGH DIGITAL PUBLIC SECTOR TOOLS	68
Bokhodirov Boriykhon Boburovich	
Bahromjon Urmanov	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA VA KREDIT SALOHİYATINI BOSHQARISH	74
Ergashova Nilufar Sobirovna	
DEHQON XO'JALIKLARIDA QO'SHILGAN QIYMAT ZANJIRINING SHAKLLANISHI VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	80
Azizov Shohsuvor Yuldashevich	
VERTIKAL INTEGRATSİYALASHGAN BANK TUZILMASINI "YAGONA MFO" TEKNOLOGIYASI ASOSIDA TRANSFORMATSIYA QILISH SXEMASI	84
Qo'shboqov Doniyorbek Maxramqulovich	

O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA "YASHIL EKOTIZIM" VA RESURS SAMARADORLIGI (RECP)NI JORIY ETISHNING METODOLOGIK ASOSLARI HAMDA EMISSIALARNI KAMAYTIRISH SAMARADORLIGI.....	90
Do'stqobilov Ulug'bek Ibrohimovich	
TURIZM SOHASIDA OILAVIY TADBIRKORLIK TUSHUNCHALARINING MAZMUN VA MOHIYATIGA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR	94
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna	
СНИЖЕНИЕ ТЕХНИЧЕСКИХ И КОММЕРЧЕСКИХ ПОТЕРЬ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ КАК НАПРАВЛЕНИЕ ПОВЫШЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ РАСПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫХ СЕТЕЙ УЗБЕКИСТАНА	100
Маърупова Дилсора Абдулла кизи	
O'ZBEKISTON QURILISH SOHASIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING INSTITUTIONAL SHART-SHAROITLARI.....	105
Qodirov Sardorbek Isroiljon o'g'li	
АКАДЕМИЧЕСКИЕ НАВЫКИ И ОСОБЕННОСТИ ИХ ФОРМИРОВАНИЯ	113
Усманова Зумрад Исламовна	
Рахматуллаев Алижон	
Сайфитдинов Азизжон	
G'AZNACHILIK OPERATSIYALARINING BANKLIKVIDLIGINI TA'MINLASHDAGI O'RNI (SILICON VALLEY BANK MISOLIDA).....	119
Axadov Shahboz Shuxrat o'g'li	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ТВЁРДЫМИ БЫТОВЫМИ ОТХОДАМИ В Г. ТАШКЕНТЕ: ОТ ПОЛИГОННОГО ЗАХОРОНЕНИЯ К РЕСУРСНО-ЭНЕРГЕТИЧЕСКОМУ ИСПОЛЬЗОВАНИЮ	127
Джусупов Кубанычбек	
STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI AXBOROT TA'MINOTINING METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	133
Umidjon Kostayev	
DEVELOPMENT OF A METHODOLOGY FOR TEACHING STUDENTS OBJECTORIENTED PROGRAMMING IN A VIRTUAL COLLABORATIVE ENVIRONMENT USING GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE TOOLS	140
Saidova Dilfuza Ergashovna	
AUDIT SIFATI NAZORATINI TAKOMILLASHTIRISH	145
Muydinov Erkin Jamaldinovich	
THE ROLE OF E-COMMERCE IN ECONOMIC DEVELOPMENT: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN'S DIGITAL TRANSFORMATION.....	152
Shakhriddinova Sitora Tolibjon kizi	
THE IMPACT OF SUSTAINABILITY PRACTICES IN THE AGRICULTURAL INDUSTRY IN UZBEKISTAN.....	157
Yorkin Ziyodullaev	
Munisa Bekmirzaeva	
РОЛЬ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В ЗЕЛЕНОМ РОСТЕ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	166
Мохамед Эйд Али Балбаа	
Усманова Азиза Алишеровна	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING INNOVATSION YO'LLARI.....	173
Shakirxodjaeva Zuxraxon Rustamxanovna	
BARQAROR RIVOJLANISH HISOBOTLARINI TUZISH MASALALARI: XALQARO TAJRIBA VA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	180
Menglikulov Baxtiyor Yusupovich	

THE IMPACT OF SUSTAINABILITY PRACTICES IN THE AGRICULTURAL INDUSTRY IN UZBEKISTAN	184
Yorkin Ziyodullaev	
Munisa Bekmirzaeva	
TASTE OF PLACE: HOW LOCAL-INGREDIENT SOURCING AFFECTS GUEST SATISFACTION AND MENU PROFITABILITY IN HOTEL RESTAURANTS	193
Bahodirova Durdona	
Atametova Sevara	
INTERACTIONS IN CREATIVE TOURISM: RESIDENTS' PERSPECTIVES IN UZBEKISTAN.....	198
Dildora Khodjaeva Mukhamedkhodjaevna	
Jasmin Raxmidinova	
XO'JALIK YURITUVCHISUBYEKTLARNING LIKVIDLILIGINI TA'MINLASH MASALALARI	204
Bauyetdinov M.J.	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA MINTAQA TABIIY RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI (BUXORO VILOYATI MISOLIDA)	212
Safarov Otabek Abduhamidovich	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINING NAZARIY JIHATLARI.....	218
O'rinov Akmaljon Axmadjonovich	
ТЕОРИИ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ В БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	223
Убайдуллаева Мафтунахон Акмалхон кизи	
SURXONDARYO VILOYATI IQTISODIYOTIGA JALB ETILAYOTGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGI TAHLILI	230
Xatamova Manzura Ochildiyevna	
TURISTIK MAHSULOT MARKETINGI: NAZARIY ASOSLARI VA RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	240
Usmanova Zumrad Islamovna	
IN VITRO TEXNOLOGIYASI ASOSIDA KARTOSHKA URUG'CHILIGI ZANJIRI SAMARADORLIGINI IQTISODIY BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI	244
Mardonova Zarifa Numonjonovna	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT OPERATSIYALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH UCHUN RESURSLAR YETARLILIGINI TA'MINLASH MASALALARI	251
Sheraliyev Olimjon O'ktam o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ESG MOLIYALASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA MEXANIZMLARI	258
Ajibayeva Raiya Maxsutovna	
YASHIL MOLIYALASHTIRISH INSTRUMENTLARI ORQALI BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH MASALALARI	262
Ajibayeva Raiya Maxsutovna	
ANIQ FANLARNI O'QITISHDA METAKOGNITIV YONDASHUVLAR: TEORETIK ASOSLAR, KOGNITIV ARHITEKTURA VA AMALIY TRANSFER MUAMMOLARI	265
Namozov Diyorbek Baxtiyor o'g'li	
XUFYONA IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA UNI O'ZBEKISTONDA KAMAYTIRISH CHORA-TADBIRLARI	270
Kalandarov R.A.	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARIDA ALOQA OPERATORLARI ROLINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI.....	276
Nuraliyev Nurbek Rustam o'g'li	
DAVLAT BUDJETI DAROMADLARI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA BILVOSITA SOLIQQA TORTISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	281
Mansurova Arofatxon Shavkat qizi	

INTERNATIONAL TRENDS AND THE LEGAL FRAMEWORK OF E-COMMERCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN.....	286
Usmanova Zumrad Islamovna	
ISSUES OF ACCOUNTING RECOGNITION AND VALUATION OF LONG-TERM ASSETS UNDER INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS (IFRS).....	290
Golib D. Tashmanov	
Ismandiyor B. Umirzokov	
СПЕЦИФИКА ФОРМИРОВАНИЯ РИСКОВ В СФЕРЕ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПЛАТФОРМ	297
Алиева Сусанна Сейрановна	
ZAMONAVIY AXBOROTLASHGAN TA'LIM MUHITIDA ANIQ FANLARNI O'QITISHNING KOGNITIV VA METAKOGNITIV DETERMINANTLARI.....	304
Shogeldieva Sabrina Omongeldiyevna	
BANKLARARO LIKVIDLILIKNI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKT VA BIG DATA TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	309
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
OTMLARDA ILMIY-TEXNIK MAHSULOTLARNI TIJORATLASHTIRISHDA ISHTIROK ETADIGAN SUBYEKTLAR: ROLLAR, FUNKSIYALAR VA O'ZARO MUNOSABATLAR TAHLILI	313
Safarov Bekzod Istamovich	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI YASHIL MARKETING VOSITALARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISH MEKANIZMI	319
Jo'raboyev Jurabek Muhibillo o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	323
Aktamov Olimjon Abdug'ani o'g'li	
SAVDO FAOLIYATIDA MIJOZ EHTIYOJLARINI ANIQLASH MEKANIZMLARI.....	333
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT OPERATSIYALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH UCHUN RESURLAR YETARLILIGINI TA'MINLASH MASALALARI	338
Sheraliyev Olimjon O'ktam o'g'li	
ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ СИСТЕМ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В СТРАНАХ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА	345
Омокеев Максымбек Конколойевич	
O'ZBEKISTONDA YASHIL TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIYALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	351
Nurmetova Muyassar Jumanazarovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TOG' TURIZMINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	358
Alimov Abdvakil Komil o'g'li	
TURIZMNI MINTAQAVIY RIVOJLANTIRISHDA DIVERSIFIKATSIYA JARAYONLARINING NAZARIY ASOSLARI VA HUDUDIY XUSUSIYATLARI.....	365
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING OBYEKTIV ZARURATI, TASHKILY-IQTISODIY JIHLTLARI.....	371
Nematjonova Risolatxon Dilshodbek qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA TIBBIY TURIZM RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI	376
Yusupova Mehribon O'ktamovna	
SANOAT TARMOQLARIDA INVESTITSIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	381
Choriyev Tolib A'zamovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING O'ZBEKISTON EKSPORT RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIRI: IMKONIYATLAR VA CBAM BILAN BOG'LIQ CHAQIRIQLAR	388
Djurayeva Rano Abdullayevna	
To'xliyeva Gulrux Dovron qizi	

AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	395
Avlayeva Oybarchin Olim qizi	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI KREDITLARINING BARQAROR O'SISHINI TA'MINLASH MASALALARI.....	400
Xasan Axmedov	
УЛУЧШЕНИЕ ОПЕРАЦИЙ С ЦЕННЫМИ БУМАГАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ.....	405
Ниёзов Зухур	
Набиев Достонбек	
RAQAMLI PLATFORMALAR ASOSIDA TURIZM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION MEKANIZMLARI.....	410
Davlatova Zamira Rajabboyevna	
DIGITAL TRANSFORMATION OF THE UZBEK LANGUAGE: NEOLOGISMS, CODE SWITCHING AND THE PROBLEM OF LANGUAGE RESOURCES IN ARTIFICIAL INTELLIGENCE TOOLS.....	415
Dilnoza Yuldasheva Bekmurodovna	
KICHIK KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBI VA TAHLIL USLUBLARINI MILLIY STANDARTLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH.....	420
Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Nurmetov Suhrobbek Bahrombek o'g'li	
INTERNAL AND EXTERNAL FACTORS IN THE FORMATION OF UZBEK TERMINOLOGY: HISTORICAL STAGES AND CURRENT STATE.....	424
Dilnoza Yuldasheva Bekmurodovna	
PRAGMATIC AND DERIVATIONAL CHANGES OF THE UZBEK LANGUAGE IN YOUTH SPEECH (BASED ON SOCIAL MEDIA AND MEDIA TEXTS).....	429
Dilnoza Yuldasheva Bekmurodovna	
THE VOLUME OF AGRICULTURAL PRODUCTION IN THE REGION AND THE ROLE OF REGIONAL SPECIALIZATION IN ENSURING FOOD SECURITY.....	434
Nurali Xolmatovich Bekmurodov	
TURIZM XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH: VIRTUAL VA KENGAYTIRILGAN REALLIK TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	439
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
MINTAQALARDA PARRANDACHILIK MAHSULOTLARI YETISHTIRISHNING SAMARADORLIK DARAJASINI VAHOLASH USULLARI VA MEZONLARI.....	445
Hayitnazarova Holida Bekmurzayevna	
ПОВЕДЕНЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОТРЕБЛЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ТУРИСТОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ПСИХОГРАФИЧЕСКАЯ СЕГМЕНТАЦИЯ И УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ ИМПЛИКАЦИИ.....	456
Нурматова Ситора Шавкатовна	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK VA O'RTA BIZNES RIVOJLANISHI SHAROITIDA YANGI INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA STARTAPLARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	464
Kambarova Shaxnoza	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK VA O'RTA BIZNES RIVOJLANISHI SHAROITIDA YANGI INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA STARTAPLARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI

Kambarova Shaxnoza

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti. PhD

ORCID: 0009-0006-2819-9842

Email: kambarovashaxnozaxon6@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini yo'lga qo'yish va davlat darajasida rivojlantirish masalalari, istiqbollari, kelajakda Yangi O'zbekistonda kichik biznesni rolini yanada oshirish chora-tadbirlari yoritib berilgan. Yangi innovatsion texnologiyalar, sun'iy intellekt, startap, blokchaynlarni joriy qilish yo'llari bilan kelajak istiqbollari aniqlab berilgan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, innovatsiya, startap, sun'iy intellekt, blokchayn, aqlli va raqamli texnologiyalar, yashil va energiya tejankor innovatsion texnologiyalar, smart texnologiyalar, startap, drayver, venchur, biznes farishtalar, ekotizim, yashil va resurs tejovchi tizim.

Аннотация

В данной статье рассматриваются вопросы создания и развития малого бизнеса и предпринимательства на государственном уровне, перспективы и меры по дальнейшему повышению роли малого бизнеса в Новом Узбекистане в будущем. Перспективы на будущее определяются внедрением новых инновационных технологий, искусственного интеллекта, стартапов и блокчейна.

Ключевые слова: малый бизнес, инновации, стартап, искусственный интеллект, блокчейн, интеллектуальные и цифровые технологии, экологически чистые и энергоэффективные инновационные технологии, интеллектуальные технологии, стартап, движущая сила, венчурный капитал, бизнес-ангелы, экосистема, экологически чистая и ресурсосберегающая система.

Abstract

This article examines the creation and development of small businesses and entrepreneurship at the state level, as well as prospects and measures to further enhance the role of small businesses in the New Uzbekistan. These future prospects are determined by the introduction of new innovative technologies, artificial intelligence, startups, and blockchain.

Keywords: small business, innovation, startup, artificial intelligence, blockchain, intelligent and digital technologies, green and energy-efficient innovative technologies, intelligent technologies, startup, driving force, venture capital, business angels, ecosystem, green and resource-saving system.

KIRISH

Zamonaviy bozor iqtisodiyoti rivojlanishida kichik biznes va tadbirkorlik eng muhim omillardan biri hisoblanadi. Shu bilan birga milliy iqtisodiyotda bozor mexanizmining normal ishlashi sharoitida kichik biznesning shakllanishi va rivojlanishi iqtisodiy siyosatning asosiy muammolaridan biri bo'lib qoladi. Iqtisodiy o'sish sur'atlari, yalpi milliy mahsulot sifati, hamda uning tuzilishi kichik biznes subyektlari tomonidan belgilanadi. Rivojlangan mamlakatlarda kichik biznes YaIM ning 60-70 foizini tashkil etadi, shu sababli ham ularning faoliyati turli dasturlar yordamida qo'llab-quvvatlanadi. Aynan kichik biznes subyektlari ko'pchilik mamlakatlar sanoatida innovatsion jarayonlarning tashabbuskori bo'lib, iste'mol tarkibidagi o'zgarishlarga tezkorlik bilan javob berishga qodir. Kichik tadbirkorlik subyektlari tovar va xizmatlar eksportida salmoqli o'rin egallagan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Stiven Blank aytadiki, startap - bu shunday kompaniyaki, u hali o'z biznesini qanday qilib ko'paytirishni bilmaydi. Ular vaqtincha tuzilgan, o'z biznes modelini topish uchun harakat qilayotgan kompaniyalar.

Erik Riz esa, agar bir tashkilot juda noaniq vaziyatda yangi narsa yaratayotgan bo'lsa, u startap bo'lishi mumkin deydi. Ya'ni, yangilik yaratishga urinayotgan tashkilot ham startap bo'lishi mumkin. Piter Til va Pol Grem aytishicha, startapning eng muhim belgisi - tez o'sish. Pol Grem hatto haftasiga 4%-7% o'sish kerak deydi.¹

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot ishida tizimli tahlil, mantiqiy fikrlash, iqtisodiy-statistik umumlashtirish, tahlil va sintez, kichik biznes va tadbirkorlik bilan shug'ullanuvchi olimlarning qarashlari o'rganildi, shu bilan birga sohadagi muammolar va ularning yechimlari bo'yicha izlanishlari hamda sohaga doir qonuniy va me'yoriy-huquqiy hujjatlar o'rganilib, xulosa va takliflar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kichik va o'rta biznes O'zbekiston Respublikasida yuqori bosqichda rivojlanib bormoqda. Kichik va o'rta biznesni rivojlanishiga davlatimiz har tomonlama qulay shart-sharoitlar yaratib bermoqda.

Bugungi kunda 283,9 ming nafar yakka tartibdagi tadbirkorlar va 905,8 ming kichik va o'rta korxonalar faoliyat ko'rsatmoqda, ushbu sohada 10,5 million aholi band (bu esa jami band aholini 74 % tashkil qiladi).²

Kichik va o'rta biznes korxonalari ulushi 74-76 % ni tashkil qilib, 100 nafardan ko'p bo'lgan korxonalar 300 mingtaga yetdi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" gi qabul qilingan strategiyada respublikaning eksport salohiyatini oshirish orqali 2026-yilda eksport hajmlarini 30 mlrd. AQSH dollarga yetkazish va kichik biznesni mahsulotlarini ulushini 60 % ga yetkazish mo'ljallangan.

Faol tadbirkorlikni rivojlantirish uchun qulay huquqiy, tashkiliy sharoitlar yaratish, innovatsion g'oyalar va texnologiyalarni joriy qilish masalalariga yanada katta e'tibor qaratildi.³

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Kichik va o'rta biznesning iqtisodiyotidagi o'rnini oshirish chora-tadbirlari" to'g'risidagi farmoni, ular qatorida mamlakatimizda kichik va o'rta biznesning jadal rivojlanishi uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, iqtisodiy o'sishga turtki beruvchi yangi biznes tashabbuslarni amalga oshirishga ko'maklashish, raqobatbardosh mahsulotlar bilan yangi tashqi bozor segmentlariga chiqish maqsadida: Prezidentimiz Sh.M. Mirziyayev asosiy maqsadli ko'rsatkichlarni belgilab berdilar:

- 2025-yilda kichik va o'rta biznesni rivojlantirishning asosiy ko'rsatkichlari sifatida quyidagilar belgilansin;
 - Kichik va o'rta biznesning YaIM dagi ulushini 55 % ga, sanoatda -34 % ga, eksportda - 34 % ga va aholi bandligini ta'minlashda 75 % ga yetkazish;
 - Kamida 600 nafar kichik va o'rta biznes subyektlarining yiriklashishiga ko'maklashish orqali ularni "champion" tadbirkorlarga aylantirish masalasi qo'yildi;
 - Ichimlik va oqova suv, yo'l, qurilish, kommunal xo'jalik, utilitatsiya, migratsiya, madaniyat va ijtimoiy xizmatlarda kichik biznes ulushini kamida 2 barobarga oshirish;
 - 100 nafardan ko'p bo'lgan tadbirkorlik subyektlari sonini 4 mingga yetkazish;
 - Sanoatni jadal rivojlantirish bo'yicha loyiha ofislarini tashkil etish hisobiga kamida 100 ta kichik va o'rta biznes subyektlarida brend mahsulotlar ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish;
 - Kichik biznes subyektlari ishtirokida kamida 200 ta startap loyihalarni amalga oshirish nazarda tutilgan;⁴
- Startap loyihalarni amalga oshirish uchun yangi biznes yo'nalishlarini o'rganib, ular orqali venchur jamg'armalar ishtirokida startap loyihalarni amalga oshirish mumkin. Ular quyidagilardan iborat:
- Sun'iy intellekt, blokcheyn, katta hajmli ma'lumotlar, aqlli va raqamli texnologiyalarni iqtisodiyot tarmoqlariga tatbiq etishni oladi;
 - Iqtisodiyot tarmoqlarida yashil va energiya tejamkor texnologiyalar, qayta tiklanadigan resurslardan foydalanish ham ularning tarkibiga kiradi;

1 Narov U.I. Startaplar va biznesni rejalashtirish darslik. Toshkent 2025. 266 - b.

2 "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi 2022 yil 28 yanvardagi PF-60 son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-5841063>

3 2025 yilda kichik va o'rta biznesni rivojlantirishni asosiy maqsadli ko'rsatkichlari belgilandi. 28.03.2025. https://uza.uz/uz/posts/2025-yilda-kichik-va-orta-biznesni-rivojlanirishning-asosiy-maqsadli-korsatkichlari-belgilandi_703115

4 O'zbekiston Respublikasi Prezidentini 19.03.2025-yildagi PF-50 sonli farmoni. <https://lex.uz/en/docs/7444745>

➤ Innovatsion va smart texnologiyalar asosida tibbiy va boshqa xizmatlarni ko'rsatish va joriy qilish; Kichik va o'rta biznes korxonalarida innovatsion faoliyat samaradorligi ko'plab omillarga bog'liq. Ularning asosiy sanoat korxonasida innovatsion faoliyatga tashkiliy va maqsadga yo'naltirilgan xarakter, yangiliklarni izlash va joriy etishga rag'batlantirish darajasi berishdir.

Bozor iqtisodiyoti rivojlangan mamlakatlarda texnik daraja va sifatni boshqarish tizimlari buyumlarni ishlab chiqarishning yakuniy bosqichga etkazmagan holda nuqson paydo bo'lishi va uni bartaraf etishga urg'u beriladi. Mahsulotning texnik darajasini va sifatni boshqarishning ogohlantiruvchi konsepsiyasi mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun ham istiqbolidir. Buning uchun ustuvor yo'nalishda bu masalalarga e'tibor qaratish lozim:

➤ O'z xarakteriga ko'ra mahsulotning zarur darajasini qo'llab-quvvatlay oluvchi ishlab chiqarish jihozlarining mavjudligi;

➤ Mikroprotessorli nazorat asboblari bilan uskunalarni jihozlash, tashxislash va tartibga solish ishlarini takomillashtirish;

➤ Jixozlar ishini axborot, aqlli va raqamli texnologik dasturlar va boshqa vositalar bilan ta'minlash;

➤ Barqaror ish tartibini qo'llab-quvvatlash uchun ishlab chiqarish quvvatlarining zarur zaxirasi mavjudligi;

➤ Innovatsion va samarali smart texnologik xizmat ko'rsatish va ta'mirlashni ta'minlash, uning ishonchlilik mezonini sifatida texnologik jarayonlar parametrlari va nuqsoni yo'qligi parametrlari barqarorligi xizmat qiladi;

➤ Iqtisodiyotda yashil va energiya tejamkor texnologiyalar va qayta tiklanadigan resurslardan foydalanish.

Boshlang'ich bosqichlarda nuqsonni aniqlash mahsulotning yuqori texnik darajasi va mahsulot sifatiga erishishga ko'maklashadi. Jahon texnik darajasiga erishishni belgilovchi shart - sharoitlar – malakali kadrlar mavjudligidir. Yaponiya tajribasiga ko'ra, yaratilayotgan mashina va jixozlarning texnik darajasi uchun javobgarlik hissi tufayli ish sifati texnologik jihatdan yetakchi o'ringa ko'tarildi. Bugungi kunda Yaponiya jahonda innovatsiyalarni boshqarish va mahsulot sifati nuqtai nazaridan eng malakali xodimlarga ega.

Texnologiyalarning jadal rivojlanishi va iste'molchilar talabi o'zgarishi sanoat korxonalarida boshqaruv tizimlarini takomillashtirish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Hozirgi sharoitlarda boshqaruv faoliyati sanoat korxonalarida raqobatbardoshligi o'sishining muhim omili sifatida ishtirok etadi. So'nggi vaqtlarda firma ichki boshqaruvning qayta qurilishi sanoat korxonalarining butun xo'jalik faoliyati mexanizmini qayta tuzish asosiga aylandi. Boshqaruvning egiluvchanligi, tezkor qayta qurilishni bilish qobiliyati, yangiliklar va bozorda ochilgan yangi imkoniyatlarni boy bermaslik, hozirgi vaqtda boshqaruv xarajatlarining bevosita tejashga nisbatan ko'proq ahamiyat kasb etmoqda. Iste'mol talabiga tayanish, egiluvchan ilmiy-texnik va innovatsion siyosatni amalga oshirish, innovatsiyalarga intilish sanoat korxonalarini boshqarishning asosiy shartlaridan biridir.

Kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda sanoat korxonalarining innovatsion faoliyati, korxonaning raqobatbardoshligi o'sishiga katta hissa qo'shgan o'zgarishlarning yanada istiqbolli turi sifatida uning barqaror rivojlanishiga asosiy omil sifatida xizmat qilishi mumkin. Fan, yangi innovatsion smart texnologiyalar, sun'iy intellekt, blokcheyn, ilmtalab aqlli va raqamli tarmoqlar va korxonalar, faol joriy etiluvchi yangiliklar – innovatsion texnologiyalar sohani rivojlantirish darajasi va dinamikasi iqtisodiy o'sish asosini yaratadi.⁵

Ilm-fanning rivojlanish darajasi hamda intellektual mahsulotlar (patentlar, nou-xau va axborot resurslari) dan foydalanish mamlakatimizda izchil rivojlanib, iqtisodiyotning innovatsion salohiyatini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bois, jamiyatimizda innovatsion tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi xo'jalik yurituvchi subyektlar sonini ko'paytirish dolzarb masala hisoblanadi. Ushbu yo'nalishda startap loyihalari katta ahamiyatga ega. Startap – bu (startap kompaniya) yangi ishlanmalarga asoslangan yangi mahsulot yoki xizmatlar orqali daromad qilishni ko'zlagan yangi kompaniya.

Startaplar innovatsiyalarga asoslangan holda mavjud mahsulotlarning kamchiliklarini bartaraf etadi yoki tovarlar va xizmatlarning mutlaqo yangi toifalarini yaratadi. Startaplar yangi yondashuvlar va innovatsion g'oyalarni amaliyotga joriy etish orqali sanoat tarmoqlarining rivojlanishiga va biznes yuritish usullarining takomillashishiga xizmat qiladi.

Dunyoning iqtisodiy jihatdan ilg'or mamlakatlari qatori Respublikamizda iqtisodiyot, fan, ta'lim, sog'liqni saqlash, qishloq xo'jaligi kabi tayanch sohalarga zamonaviy innovatsion texnologiyalar tatbiq etilmoqda. So'nggi yillar davomida yurtimizda innovatsion ekotizimni rivojlantirishda startaplarni qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor berilmoqda.⁶

Innovatsion tizim asosidagi xo'jalik yuritishga o'tish jarayoni bosqichma-bosqich amalga oshirilib, yangi imkoniyatlar va samarali boshqaruv mexanizmlarini shakllantirmoqda. Shuningdek, mavjud resurslardan samarali foydalanish ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va innovatsion yondashuvlarni keng joriy etishga xizmat qiladi.

Innovatsiya sohasida iqtisodiy muhit o'zgarishini belgilovchi bir qator muhim vaziyatlarni shakllantirish zarur. Bular:

5 Do'smatov B. Sanoat korxonalarini rivojlanishini boshqarishda innovatsion yondashuvlar. Biznes-ekspert ilmiy jurnali 2014 y. № 1, 44-b.

6 Startaplar <https://innovation.gov.uz/info/startaplar>

- Bozor iqtisodiyoti sharoitida bo'lajak iste'molchilar talabiga bo'lgan e'tiborni (baholashni) oshirish;
- Biznesni shakllantirish uchun yangi mahsulot yoki texnologiyani taklif etgan va undan foydalangan holda, iste'molchilar bilan juda yaqin aloqada bo'lish;
- Yangilikni tekshirish boshlangan davrdan, iqtisodiy natijaga erishgunga qadar bo'lgan vaqtga ko'ra, munosabatning keskinlashuvini hisobga olish kerak.

Jahon iqtisodiyotida yuz berayotgan o'zgarishlar sharoitida innovatsion tadbirkorlikni yanada rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekistonda innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solish va boshqarishda yuksak darajada ijobiy ishlar amalga oshirildi. Xususan milliy iqtisodiyot tarmoqlarida yangi va yangi mahsulotlar ishlab chiqarishni yo'lga qo'yilishi, innovatsion faoliyatning muayyan darajada amalda yuritilayotganidan dalolat beradi. Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solish va boshqarishda innovatsion jarayonlarni rivojlanish darajalari tahlil etiladi. SHuning uchun innovatsion tarzda boshqaruvning o'ziga xos ahamiyatli tomoni borki, bu iqtisodiyotning rivojlanishiga faqat ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Innovatsion boshqaruv orqali innovatsion jarayonni shakllantirish uchun, innovatsion jarayonning maqsadlari bo'lishi kerak. Bu jarayon quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Loyihaning yangi texnik yechimini aniqlash va joriy qilish;
- Ilmiy izlanishlar olib borish va tajriba-konstruktorlik kashfiyotlar o'tkazish;
- Mahsulotning seriyali ishlab chiqarilishini yo'lga qo'yish;
- Birgalikda tayyorgarlik va sotishni tashkil etish;
- Marketing tadqiqotlarini olib borib yangi tovarni bozorga kiritish;
- Mahsulot raqobatbardoshligini yangi texnologiyalarni mukammallashtirish yo'li bilan oshirish, ularning bozordagi yangi o'rnini mustahkamlash.

O'zbekistonda innovatsion faoliyatni kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning tarkibiy qismi sifatida, uning ustuvor yo'nalishiga aylantirish uchun "Kichik va o'rta biznesning iqtisodiyotdagi o'rnini oshirish chora - tadbirlari to'g'risidagi" 19.03.2025-yil PF 50-sonli Prezident farmonida yangi biznes yo'nalishlarini qo'llab - quvvatlash to'g'risida quyidagi tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir:

1. Iqtisodiyot va moliya vazirligi Innovatsion rivojlanish agentligi, "UzVS" milliy venchur fondi, "Biznesni rivojlantirish banki" ATB va "Tadbirkorlikni rivojlantirish kompaniyasi" AJ bilan birgalikda:

- 2026-yil yakuniga qadar venchur jamg'armalar ishtirokida 5-ilovaga muvofiq yangi biznes yo'nalishlarida kamida 200 ta startap loyihalar amalga oshirilishini ta'minlasin;
- muvaffaqiyatli amalga oshirilgan har bir startap loyiha natijasida yaratilgan yangi turdagi mahsulotlar va xizmatlarni texnik reglamentlar hamda standartlarga kiritish orqali ularning davlat xaridlari tizimida sotilishini yo'lga qo'ysin;

• uch oy muddatda startap loyihalarni amalga oshirishga ko'maklashish maqsadida "UzVS" milliy venchur fondi huzurida Startap loyihalarni muvofiqlashtirish markazini tashkil etsin.

2. "UzVC" milliy venchur fondiga startap loyihalar ekotizimini rivojlantirish va ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash uchun to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar kiritishga ruxsat berilsin.

3. Startap loyihalarni moliyaviy resurslar bilan ta'minlash maqsadida:

- Markaziy bank tijorat banklari bilan birgalikda 2026-yil yakuniga qadar "United Ventures" MCHJ va "SQB Ventures" MCHJ venchur jamg'armalari orqali 50 million AQSH dollari ajratilishini ta'minlasin;
- Iqtisodiyot va moliya vazirligi davlat ulushi 50 foizdan yuqori bo'lgan tijorat banklari hamda venchur jamg'armalar bilan birgalikda 2026-yil 1-aprelga qadar xorijdan 50 million AQSH dollari miqdoridagi mablag'larni jalb qilsin.⁷

Yuqoridagi ko'rsatib o'tilgan yo'nalishlarni amalga oshirish uchun bugungi kunda kichik va o'rta biznes subyektlarida kerakli shart - sharoitlar mavjud.

2025-2030-yillarda Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning "Kichik va o'rta biznesni rivojlantirish strategiyasi" 2025-yilning 19-martdagi PF-50 sonli farmoniga 6-ilovasida kichik biznes uchun tashkil etilgan tashabbus qo'llab-quvvatlanadi va ushbu farmon ijrosini amalga oshirish strategiyasini va kichik biznes uchun belgilangan yo'nalishlarni korxonalar bajarishlari uchun hamda kelajakda O'zbekiston Respublikasining istiqbolli yo'nalishlarini kichik biznes va xususiy tadbirkorlik bilan shug'ullanuvchi biznesmenlar yuqoridagi yo'nalishlarni o'z korxonalarida ham joriy qilinsa katta samara beradi.

Ular quyidagilardan iborat:

- venchur jamg'armalar ishtirokida sun'iy intellekt, «aqli», raqamli, «yashil» va resurs tejoychi texnologiyalar kabi yangi biznes yo'nalishlaridagi startap loyihalarga investitsiya kiritish, manbalarini aniqlash;

⁷ O'zbekiston Respublikasi Prezidentini 19.03.2025-yildagi PF-50 sonli farmoni. <https://lex.uz/en/docs/7444745>

- Startapga yoshlarni jalb qilish, musobaqalar uyushtirish, grantlar taklif qilish yo'llari bilan bu narsaga erishish mumkin;
 - muvaffaqiyatli amalga oshirilgan startap loyihalari natijasida yaratilgan yangi turdagi mahsulotlar va xizmatlarni texnik reglamentlar hamda jahon standartlarga kiritish orqali ularning davlat xaridlari tizimida sotilishini ta'minlash;
 - startap loyihalarga turli sohalar mutaxassislarini jalb qilib, ularni chet el stajirovkalariga yuborib, ilmiy salohiyatini ko'tarish, o'qitish, chet el tajribasidan kerakli tomonlarini o'rganish va O'zbekistonda joriy qilish.
 - startap loyihalar ekotizimini rivojlantirish va ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash maqsadida "UzVS" milliy venchur fondi huzurida Startap loyihalarni muvofiqlashtirish markazini tashkil etish;
 - venchur jamg'armalarni rivojlantirish va startap loyihalarni moliyalashtirishni kengaytirish uchun xorijdan mablag'lar jalb qilish;
 - ilg'or xalqaro tajribalar asosida startaplar, venchur moliyalashtirish va "biznes farishtalar" faoliyatini tartibga soluvchi qonunchilik hujjatlarini takomillashtirish, bunda ularni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashning aniq mexanizmlarini belgilash;
 - "Global startup ecosystem index" reytingida O'zbekistonni top-75 talik mamlakatlar ro'yxatiga olib chiqish, dunyoning startap markazlari ro'yxatida Toshkent shahrining o'rnini yaxshilash hamda kamida 3 ta shaharning ushbu ro'yxatdan joy olishini ta'minlash;
 - ilg'or xorijiy tajribalar asosida O'zbekistonda startap va innovatsiyalarni tijoratlashtirish jarayonining har bir bosqichini tizimli tartibga solish.⁸
- Taklif etilayotgan yangi texnologiyalar kichik biznesning drayveri bo'lib uning yuqori rivojlanish bosqichiga olib chiqadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston Respublikasida kichik va o'rta biznesni rivojlantirish yuqorida aytib o'tilgandek davlat dasturi, Prezident farmonlari va qonuniy baza orqali amalga oshiriladi. Davlat strategiyasi darajada bo'lgani uchun qo'yilgan bir qator vazifalar bajarilishi orqali ushbu yo'nalishni kelajagini ta'minlash sababli bugungi kunda respublikamizda malakali kadrlar, yangi innovatsion texnologiyalar, startap, sun'iy intellekt, yashil va energiya tejamkor texnologiyalar ishlatish yo'llari bilan O'zbekiston Respublikasi kichik va o'rta biznes sohasini yanada yuqori darajalarga olib chiqishimiz mumkin.

Jahon savdo tashkilotiga kirish sharoitida kichik va o'rta biznes subyektlari raqobatbardoshligini oshirish, ular tomonidan innovatsion, raqamli va "yashil texnologiyalar" dan foydalanishni kengaytirish, xalqaro standartlar va qoidalarni joriy qilishga ko'maklashish orqali yangi bozorlarga chiqishni rag'batlantirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 19-martdagi PF-50-son Farmoniga 6-ilova. 2025-2030-yillarda kichik va o'rta biznesni rivojlantirish strategiyasi. — <https://lex.uz/docs/7444745>
2. 2025-yilda kichik va o'rta biznesni rivojlantirishning asosiy maqsadli ko'rsatkichlari belgilandi. 28.03.2025. https://uza.uz/uz/posts/2025-yilda-kichik-va-orta-biznesni-rivozhlantirishning-asosiy-maqsadli-korsatkichlari-belgilandi_703115
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 19-martdagi PF-50-son Farmoni. — <https://lex.uz/docs/7444745>
4. Do'smatov B. Sanoat korxonalarini rivojlanishini boshqarishda innovatsion yondashuvlar. Biznes-ekspert ilmiy jurnali, 2014. № 1. – B. 44.
5. Startaplar. <https://innovation.gov.uz/info/startaplar>
6. Narov U.I. Startaplar va biznesni rejalashtirish: darslik. – Toshkent, 2025. – 266 b.

8 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 19-martdagi PF-50 sonli Farmoniga 6-ilova. 2025-2030 yilga "kichik va o'rta biznes rivojlantirishning taraqqiyot strategiyasi" https://nrm.uz/contentf?doc=775880_2025-2030_yillarda_kichik_va_o%E2%80%98rta_biznesni_rivojlantirish_strategiyasi.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>